

Emlékeztető **a 2008. április 23-án megtartott** **első regionális szakmai műhelyről**

- Helyszín:** Tégy az emberért! Információs és Képzési Központ (1082 Budapest, Szentkirályi u. 22-24.)
- Előadók:** Sarkadi Ildikó (Act Partner Forrásteremtő és Üzleti Tanácsadó Kft ügyvezetője)
Fehér Boróka (BMSZKI, EQUAL program projektmenedzsere)
- Moderátor:** Breitner Péter (Összefogás Közalapítvány, regionális koordinátor)
- Téma:** Hogyan kell eligazodni a pályázati dzsungelben?
TÁMOP 5.3.3. ismertetése az Akcióterv alapján
Egy nagyszabású (EQUAL) hajléktalan foglalkoztatási program tanulságai

A FogLak projekt első regionális műhelyén 48 fő vett részt, akik 30 intézményt képviseltek. A közös beszélgetésen Sarkadi Ildikó ismertette a pályázati rendszert, majd a TÁMOP 5.3.3-as programot az Akcióterv alapján. Ezután Fehér Boróka foglalta össze gyakorlati tapasztalatait. Az ezt követő beszélgetésen a felmerülő kérdésekre kaptak választ a jelenlévők.

Az alábbiakban a műhely összefoglalója olvasható.

Sarkadi Ildikó: 1. Hogyan kell eligazodni a pályázati dzsungelben? **2. TÁMOP 5.3.3. ismertetése az Akcióterv alapján**

Feladatom a pályázati struktúra ismertetése volt. Készítettem ehhez egy nagyon egyszerű jegyzetet, hogy képbé helyezzelek benneteket (*ezt csatoltan is elküldjük – a szervezők*). Nagyon röviden és hatékonyan átvesszük a rendszert.

Kezdjük azzal, hogy **milyen pályázati struktúrák vannak**, és egyre jobban közelítünk majd az EU-s pályázati forrásokra. Vannak hazai, hazai és EU társfinanszírozású pályázatok, EU pályázatok, valamint egyéb pályázatok. Amivel mi most foglalkozni fogunk, az a **hazai és EU társfinanszírozású pályázatok** körébe tartozik. Ez attól társfinanszírozású, hogy az összes NFT1 és NFT2-es (Nemzeti Fejlesztési Terv 1. és 2. tervezési szakasza) nagy részét (általában 40-50-70 %-ot) különböző forrásokból az EU finanszírozza, a másik részét pedig a magyar állam.

2000. óta **három pályázati rendszeren** mentünk keresztül, a csatlakozás előtt voltak az előcsatlakozási pályázatok (pl. a PHARE-pályázatok), 2004-06-ig voltak az NFT1-es pályázatok, és tavaly indultak el az NFT 2-es pályázatok (2013-ig fognak tartani). Az utóbbi kettő pályázati forrásokat annak érdekében kellett kidolgoznia a magyar államnak, hogy az EU strukturális alapjaiból lekérjék a támogatásokat. Négyféle ilyen **strukturális alap** van: 1. **ESZA** (Európai Szociális Alap: humán erőforrás fejlesztésű projektek támogatására szól), 2. **ERFA** (Európai Regionális Fejlesztési Alap: ami a beruházási projektekre szól, tehát azokra a projektekre, amiben valami beruházást támogatnak), 3. **EMOGA** (Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap), 4. **HOPE** (Halászat Orientációs Pénzügyi Eszköz).

Megemlíteném még a **közösségi kezdeményezési programot**, amihez 2004-től hazánk csatlakozhatott. Ez szintén egy hazai és EU társfinanszírozású program, csak abban különbözik az NFT1-es és 2-es pályázatoktól, hogy egész Európán átívelő programokról van

szó. Ilyen pl. az **Interreg** (határokon átnyúló együttműködés) program, a **Leader+** (vidéki térségek fejlesztése) program, az **Urban** (vársfejlesztés) program, és az **EQUAL**, amiről Fehér Boróka fog beszélni (a munkaerőpiacon kialakult hátrányos helyzet leküzdésére jött létre).

Menjünk közelebb a hazai pályázatokhoz, nézzük meg a korábbi NFT1 programot. **2004-2006-ig** nyitva voltak a **Nemzeti Fejlesztési Terv 1-es** időszakának programjai, itt 5 nagy operatív program volt. Volt a **HEFOP** (Humán Erőforrás Fejlesztési OP), ez azt jelentette, hogy a HEFOP alatt 20-30 féle pályázatot meghirdettek, ennek egyike volt a HEFOP 2.2, de voltak pl. foglalkoztatási és oktatási projektek is. Volt még a **GVOP** (Gazdasági Versenyképességi program – vállalkozásoknak), **KIOP** (Környezetvédelmi és Infrastruktúrafejlesztési OP – ezek hihetetlenül nagyméretű programok voltak, nem is voltak igazán sikeresek), **AVOP** (Agrár és Vidékfejlesztési OP – ott elég sok botrány volt a korrupció miatt) és a **ROP** (Regionális OP – ezek más struktúrában ugyan, de még most is nyitva vannak).

Amikor megnyílt az **NFT2 2007-től 2013-ig**, akkor strukturálták ezeket az operatív programokat, és azt mondták, hogy mivel ez a keret jóval nagyobb, ezért jóval több területre osztották szét, és így 14 operatív programot hirdettek meg.

Az NFT2 is két programból áll: **UMFT Új Magyarország Fejlesztési Terv** (ez alatt vannak az operatív programok), és az **Új Magyarország Vidékfejlesztési Terv**, ami teljesen különbözik ettől. Az előbbinek a felelős szerve a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ, Bajnai Gordon), a másinak pedig a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM). Tehát két teljesen más Irányító Hatóság alá tartozik.

Minket az UMFT érdekel, nézzük meg itt az operatív programokat.:

Az UMFT alatt 14 operatív program van:

Operatív Programok	Mozaikszavak
Gazdaságfejlesztés OP	GOP
Közlekedés OP	KÖZOP
Társadalmi Megújulás OP	TAMOP
Társadalmi Infrastruktúra OP	TIOP
Környezet és Energia OP	KEOP
Államreform OP	ÁROP
Elektronikus Közigazgatás OP	EKOP
Regionális OP:	
Nyugat-Dunántúli OP	NYDOP
Dél-Alföldi OP	DAOP
Észak-Alföldi OP	EAOP
Közép-Magyarországi OP	KMOP
Észak-Magyarországi OP	EMOP
Közép-Dunántúli OP	KDOP
Dél-Dunántúli OP	DDOP
Végrehajtás OP	VOP
UMFT ÖSSZESEN:	

A szisztéma ugyanaz maradt. Van a Gazdaságfejlesztési OP (ezek a korábbi GVOP-s pályázatok), van egy Közlekedés OP, van az ún. Regionális OP (ezalatt számtalan pályázat van), van az Elektronikus Közigazgatás OP, Környezet és Energia OP (Kiop helyett most KEOP-nak nevezzük), és ami minket érdekel, az a **Társadalmi Megújulás OP (TÁMOP)**, ami ESZA projekteket, tehát humán erőforrás fejlesztési projekteket támogat. És van a Társadalmi Infrastruktúra OP (TIOP), ami viszont beruházás jellegű programokat támogat. Valamint titeket még érint a Regionális OP, ugyanis több szociális területet érintő regionális beruházási pályázatokat hirdetnek ezeken belül meg (pl. kettő most nyitva is van).

Mit tudunk ezekről? Az OP-knak a felelős szerveit elmondtam. Ezeknek most már csak egy-egy kijelölt **közreműködő szervezetei** vannak. A korábbi NFT1-nél az volt, hogy különböző közreműködő szervezetek voltak. Most minden egyes OP-nak egy felelős közreműködő szervezete van, pl. a **TÁMOP-nak az ESZA Kht.** Ezek a közreműködő szervezetek most jóval strukturáltabban foglalkoznak a pályázatokkal és jóval nagyobb szerepük van. Régebben a közreműködő szervezetek egyszerű, koordinatív feladatokat hajtottak végre, most gyakorlatilag hozzájuk kell beadni a pályázatot, és ők értékelnek is. Tehát nem csak a hiánypótlással foglalkoznak, nem csak formailag nézik át a pályázatokat, hanem ők értékelnek, velük kell támogatási szerződést kötni, nekik kell a végrehajtás során benyújtani a különböző elszámolásokat. Gyakorlatilag ők intéznek mindent, de a felelősség az Irányító Hatóságé (IH). Tehát ha bármi probléma van egy pályázattal, és azt megreklamálja a közreműködő szervezetnél az ember, akkor az IH fog azért dönteni.

Nézzük meg az NFT2 pályázatoknak a **meghirdetési folyamatait**. Ez most eléggé strukturált, eléggé egyszerűsödött és elég jól látható. Minden OP-nál egyszerűsítették a meghirdetési folyamatokat, és mindegyiknél ugyanaz. Először is van egy **Akcióterv**, amit el kell készítenie az IH-nak a meghirdetés előtt lévő pályázatokról. Ezek az akciótervek (2007-13 közöttiek) elkészültek már, sőt, elérhetők a neten, és ebből szépen ki lehet olvasni, hogy milyen pályázatok fognak meghirdetésre kerülni, milyen céllal, mennyit lehet kérni rá, mennyi lehet a támogatás intenzitása, kik pályázhatnak és mire. Ezek ott vannak fent az NFÜ weboldalán (www.nfu.hu). A mi cégünk pl. azt csinálta tavaly, hogy összegyűjtöttük, hogy milyen pályázatok várhatóak, csináltunk egy nagy adatbázist és szétküldtük az ügyfeleinknek, pl. a BMSZKI-nak is, hogy tudjanak ezekből választani, mire akarnak pályázni. A TÁMOP 5.3.2 szintén egy ilyen akciótervből lett leszűrve.

Mit lehet tenni? Érdemes az akcióterveket átböngészni, érdemes nézni, hogy mik azok a konstrukciók, amik érdekelhetnek titeket, és érdemes elgondolkozni, hogyha lesz ilyen pályázat, hogy kiknél lehetne érdeklődni, utánakérdezni a vezetőségénél, a partnereknél, tehát bármiféle kezdeményezést már el lehet indítani.

Amikor élesbe megyünk át, akkor a közreműködő szervezet kirakja **társadalmi egyeztetésre** az adott pályázati konstrukciót. Ez azt jelenti, hogy az NFÜ weboldalának bal oldalán, a partnerség címszó alatt általában az útmutatót és az adatlapot kiteszik, és lehet véleményt mondani róla, sőt lehet változtatni rajta. Szeretném jelezni, hogy én, illetve a cégem a tavalyi év során legalább 3 pályázati útmutatót megváltoztatott. Azért, mert az ügyfelünknek nem tetszett. Működik a visszajelzés, de időben kell szólni, mert általában rövid a határidő (két hét szokott lenni). Arról nem beszélve, hogyha esetleg a közreműködő szervezetet felhívjuk telefonon, az is segít. Ezeknek az útmutatóknak a 90 %-os tartalmát biztos meghirdetik, tehát már ilyenkor gőzerővel el lehet kezdeni a projekt előkészítését. Ha az időpontot nézzük, akkor a társadalmi egyeztetés folyamata kb. 1 hónapig tart, van, amikor utána rögtön meghirdetik a pályázatot, de a tapasztalataim alapján a TÁMOP pályázatokat

nem hirdetik meg azonnal, hanem kb. 3 hónappal később. Tehát van még elég idő arra, hogy fel tudjon az ember kompetensen készülni a pályázatra.

Mi van akkor, amikor **meghirdetik a pályázatot**? Még sokszor akkor is van lehetőség a változtatásra. Ekkor az NFÜ weboldalán a pályázatok menüpont alatt jelenik meg, a különböző OP-ok alatt a saját helyén, és akkor az összes anyag felkerül róla pdf fájlban, de nem lehet kitölteni még a pályázati adatlapot. A mostani rendszer ugyanis úgy működik, hogy az összes pályázatot egy ún. **EMIR nevű programban** (nem wordben és makro exceleekben) kell kitölteni. Ez egyébként elég jól használható program. A pályázat meghirdetése után általában egy hónappal érhető el a kitöltő program. A pdf-es adatlap alapján azonban közben szépen elő lehet készíteni a pályázatot. A kitöltő programnak olyan követelményei vannak, eltérően a korábbi doc-os pályázatoktól, hogy meg van határozva, hogy hány karakter lehet. Ezek a pályázatok ugyanis már arról szólnak, hogy minél kevesebb információt, minél strukturáltabban, minél erősebben kelljen elmondani. Nincs idő, tehát nem lehet szépeket írogatni, nincs semmi értelme. Senki nem fogja a szívfájdító dolgokat meghallgatni, azt fogja megnézni, hogy a vállalt indikátor mennyi? Beleillik-e a jogosultságba? **Nagyon komoly kritériumrendszer** alapján értékelnek, ez itt már nem a szépen megfogalmazott mondatoknak a helye.

Az **adatlapnak** is van egy **kitöltési útmutatója**, nagyon pontosan, egzaktan megfogalmazza, hogy mit kell oda leírni. Mindig el kell olvasni. Folyamatosan azt látom, hogy még a saját munkatársaim is beleesnek abba a hibába, hogy nem olvassák el az adatlapnak a kitöltési útmutatóját, holott ott van leírva, hogy mit kell, miről és hogyan leírni. Ilyen szempontból jóval egyszerűbb most egy pályázati adatlapnak az összerakása, mert megmondja, hogy mit és hogyan, és nem kell kitalálni.

Amikor megvan a kitöltő program, akkor lehet beindítani a tényleges beadási folyamatot. A mostani meghirdetési rendszerek úgy működnek, hogy pl. meghirdetik április 23-tól szeptember 30-ig. Én azt javaslom, hogy **nem érdemes hamar beadni**, mert én többször tapasztaltam azt, hogy a beadási határidő előtti hónapokban hihetetlenül sokat tudnak változtatni a különböző formanyomtatványokon. Mi a közelmúltban például úgy adtunk be egy turisztikai pályázatot, hogy a beadás előtt egy héttel megváltoztattak két útmutatót benne. És az azt jelenti, hogy át kellett strukturálni elég sok mindent. Nem érdemes tehát előbb beadni, hanem elég az utolsó hónapban. Most nincsen az, hogy folyamatosan értékelik, kivéve egy-két pályázati kört, de ott az le van írva.

Általában úgy szokott lenni, hogy a beadás után összegyűjtik a pályázatokat, és akkor **elkezdik értékelni**, és ha nagyon sok pályázat van, akkor, ha pl. 100 a maximum pontszám és 60-tól lehet bekerülni, akkor minél magasabb pontszámnál húzzák meg a határt. Az a lényeg, hogy minél jobban legyen összerakva a pályázat, **minél több pontot vadásszon össze** az ember.

Miben **különbözik a régi és a mostani rendszer**? **Egységes pályázati konstrukciók** vannak, tehát a meghirdetési folyamatok megegyeznek, a közreműködő szervezet ugyanaz, a pályázati útmutatók struktúrája is ugyanaz (a különböző területek, pl. gazdaság, turisztika, lakhatási, stb. ellenére). Pl. a mellékletek listája mindig a legutolsó oldalakon van, először mindig az elszámolható költségeknek a köre van, utána van mindig a támogatások mértéke.) Ugyanígy az adatlapnak a struktúrája is megegyezik. A korábbi pályázatoknál, amikor egy HEFOP pályázatot rakott össze az ember, **hihetetlen mennyiségű dokumentációt** kellett csatolni (pl. 30 napnál nem régebbi eredeti cégkivonat, alapító okirat, stb.). Most ez egyszerűsödött, nem kérnek ilyeneket, viszont a pályázat végén van egy legalább 60 pontos **nyilatkozat**, amiben pl. szerepel, hogy büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy

nincsen APEH-tartozásom. Az összes egyéb valódi dokumentumot **a támogatási szerződés megkötésekor** kérik. Akkor viszont ugyanaz a bürokrácia megvan, sok mindent kérnek.

Egyszerűsödött a pályázat menete. Viszont **a végrehajtás** menete jóval **nagyobb figyelmet** kíván, mint a korábbi pályázatoknál. Miért? Az EQUAL program végrehajtásánál tényleg viccként éltük meg, hogy most akkor legyen az a zászló az asztalon és le legyen fényképezve, és folyamatosan be kellett küldeni a képeket, mert ránk szóltak, ha nem tettük. Most ez szigorúbb lett. Kötelező tájékoztatási elemek vannak minden egyes pályázatnál. Ugyanazok az elemek a különböző jellegű pályázatoknál (pl. gazdaságfejlesztési, szociális, stb.). Van egy kommunikációs tájékoztatási útmutató, ahol előírják a kötelező tájékoztatási elemeket, pl. 50 milliós támogatás felett/alatt, 100 millió, 300 millió felett mit kell teljesíteni. Egyszerűen, ha azt nem írja be az ember az adatlapba, akkor úgy gondolom, hogy azt elbukta. Ugyanis az adatlapban ki kell pipálni, hogy milyen elemeket vállal be. Vannak **kötelező elemek**, ha tetszik, ha nem, be kell vállalni rá, ha van rá költség, ha nincs, akkor is. És ezt végig fogják követni a projekt során. Abból a szempontból jó, hogy megmondják, mit kell csinálni, (pl. ki kell adni egy sajtóközleményt), nem magunktól kell kitalálni.

Ami még **szigorodott** szintén az előző pályázási időszakban, jókat nevetgélünk azon, hogy **esélyegyenlőségi szempontok, környezeti fenntarthatóság** (pl.: papír újrafelhasználás). Most ez kicsit komolyabbá vált, de abból a szempontból egyszerűbb, hogy nagyon pontosan le lehet mérni, minden egyes projektnél, legyen az egyszerű eszközbeszerzés, legyen az képzési projekt, intézményfejlesztés, stb. – mindegyiknél van egy esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági útmutató, többnyire a pályázati konstrukciókra lebontva, ami elég komoly struktúrában meghatározza, hogy miket kell bevállalni. Min. 1 pontszámot elérő indikátort, mérőszámot be kell vállalni mindegyiknél, maximum 10-et lehet, 5-öt, 5-öt mindegyikből. Mi azért szoktuk mindet bevállalni, mert ez 10 pontot jelent. Ez nagyon sok.

Mit jelent az esélyegyenlőségi szempontrendszer? Különböző adatokat kérnek, pl. kötelező megadni azt, hogy az intézménynek mennyi a statisztikai létszáma a pályázat előtti évben, aki vállalja ezt az elemet (női és férfi létszámot), annak kötelező megadni azt, hogy ebből mennyi a férfi, mennyi a nő. Lehet bevállalni olyan szempontot, hogy a projekt végén milyen lesz a nemi arány, de ha a bevállalttól eltér, akkor gond van. Csak olyan szempontokat lehet és ajánlatos bevállalni, amit lehet teljesíteni. Pl. ilyeneket, hogyha családbarát rendezvények vannak, vagy ha munkaidőben tanulhat valaki a munkahelyén. Ezek külön pontokat jelentenek. Nagyon sok szempontból lehet választani, le kell vadászni minél több pontszámot, amit be lehet vállalni. Egyre kell figyelni: **a pályázat beadásakor kérik a beadáskori értéket**, és ez nem a hasra csapás kategóriája. Ezt **nagyon komolyan le kell dokumentálni**, és igazolni is kell, mert ellenőrizhetik. Ha máshogy nem, akkor belső tájékoztató leveleken le kell dokumentálni.

Miért fontosak ezek az adatok? Ezeknek a bevállalását a beadáskor kérik, és attól kapunk pontokat, hogy ezeket bevállaljuk a projekt végéig. Mit jelent **a projekt vége**? A mostani pályázatoknál nem azt jelenti, mint a korábbiaknál. A mostaniaknál van egy **projektmegvalósítási időszak**, ami azt jelenti, hogy mondjuk a fizikai projekt tart 18 hónapon keresztül és van minden egyes pályázatnál egy kötelező **projektfenntartási időszak**, általában szociális területen ez 3 év, de ez minimum. A projekt tehát valójában nem 18 hónap, hanem 18 hónap + 3 év. Amilyen szempontokat tehát bevállal az ember (pl. esélyegyenlőség), azt nem a projekt végéig kell tartani, hanem még további 3 éven keresztül. Ha nem teljesíti, akkor a 100 %-os teljesítése csökkenni fog. Ha elér valaki egy 75%-os teljesítést, akkor vissza kell fizetni a pályázati pénzt, mert 75%-ig minimum teljesíteni kell a bevállalásokat.

A másik kötelező elem a környezeti fenntarthatósági szempont, itt is egy 50-60-70 szempontrendszer megadó lehetőségek közül lehet választani. Pl. be lehet olyan vállalni a környezeti fenntarthatóság alatt, hogy a munkába járók bérletet, támogatást (utazási hozzájárulást) kapjanak. Be lehet vállalni, de akkor a projekt fenntartása végéig a dolgozók ugyanannyi százalékának kapnia kell.

Ezek teljesen új terminológiák, de nem kell megijedni, mert vállalhatók. A környezeti fenntarthatósági terminológiák kicsit bonyolultabbnak tűnnek, de azokat is könnyen lehet bevállalni. Mi arra törekszünk, hogy a partnereink elérjék azt a maximális 10 pontot.

Mi az, ami még fontos, a jelenlegi pályázatoknál? Minden egyes pályázatnál vannak **kötelező monitoring mutatók**. Ezeket is az adatlapban meg kell jelölni. Pl. egy képzési pályázatnál ez mondjuk 36 embernek a kiképzése. A mostani pályázatok előírják a minimális mutatókat és ezeket teljesíteni kell. Ezeket szintén a pályázati adatlapban mérik és egészen a projekt fenntartásának végéig kötelező ezeket bevállalni. Ha pl. valaki egy eszközt beszerez, akkor annak a pályázat fenntartásának végéig ott kell lennie a leltári nyilvántartásban.

A **projektzáró jelentést** a fenntartási időszak végén kell benyújtani. Amikor végrehajtásról beszélünk, akkor ezek a jelentésbeli kötelezettségek is úgymond egymásodt. Tehát van **projekt előrehaladási jelentés** (PEJ) és van **projektfenntartás jelentés** (PFF). Előbbit a projekt fizikai megvalósítása alatt kell benyújtani, van, amikor negyedévenként, van, amikor elég félévenként. A projektfenntartás jelentést pedig a megvalósítás után, a fenntartási szakaszban kell elkészíteni. Itt folyamatosan figyelik a kötelező monitoring-mutatókat, a vállalt esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági indikátorokat.

Mi az, ami még változott? Úgy gondolom, aki nekiáll egy mostani pályázati útmutatónak, az **nagyon hamar képpen lesz, hogy mikor fog nyerni** a pályázata. Mondjuk egy HEFOP 2.2-nél nem nagyon lehetett megálmodni előre, mert nem volt rendes kritériumrendszere. A mostani pályázatok útmutatóinak második harmadánál van egy ún. kiválasztási szempontrendszer, ami hosszú táblázatokon keresztül leírja a formai kiválasztásnak a követelményeit. Van, ahol az adatlapot pl. nem lehet hiánypótolni, máshol igen, van, ahol elutasítással jár, ha az adatlapot nem írja alá az ember, van, ahol hiánypótoltatni lehet. Ez minden egyes **útmutatóban** szépen le van írva. Van egy olyan kiválasztási táblázat is, ami pl. a jogosultsági kritériumrendszerről szól. Itt is nagyon egzaktan leírják, hogy milyen esetekben utasítják el a pályázatot. Van egy olyan kiválasztási táblázat, hogy teljességi kiválasztás. Ha pl. szolgáltatásokat állít be az ember a költségvetésbe, akkor árajánlatokat kell becsatolni, ha nem csatolja be mindet, akkor elutasítják. Jelzik, hogy melyik mellékletet lehet és melyiket nem hiánypótoltatni. És ami a legfontosabb: van egy értékelési kiválasztási táblázat, ami nagyon egzaktan, különböző szakmai–pénzügyi–horizontális szempontok szerint szépen leírja, hogy miért hány pontot kap a projekt. Pl. lehet, hogyha konzorciumban valósítod meg a programot, akkor kapsz rá 5 pontot. Ha nem, akkor is megvalósíthatod, de az 5 pontot nem kapod meg. Vannak szempontok, amik előnyt élveznek, ezért pluszpontokat lehet kapni.

A TÁMOP 5.3.3-as pályázatnál az előkészítési szakaszban az kéne, hogy legyen majd az első, hogy megnézték ezeket a szakmai és egyéb pontozási rendszert, és gyorsan kiszámoljátok, hogy a mostani legjobb tudások szerint a pályázatok szerintetek hány pontot kap. Általában **100 pontot lehet elérni és 60 pontnál már nyertes a pályázó**, ha nincs nagyon sok jó pályázat. Ha kevés a pont, érdemes azt megnézni, hogy hol lehet még pontokat levadászni. Pl. elővenni az esélyegyenlőségi, környezeti fenntartási pontokat.

Nézzük, a további különbségeket. Idéntől van, és én is meg vagyok lepődve, de kitalálta az NFÜ, hogy **különböző projektekhez különböző pénzügyi elemzéseket, üzleti és marketing terveket és megvalósíthatósági tanulmányokat** kérnek. Szociális területeken ez a pénzügyi elemzés kategóriája, tehát most is a bentlakásos pályázatoknál pénzügyi elemzést kell benyújtani, sőt, 300 millió Ft felett kötelező a megvalósíthatósági tanulmány. Ezeknek elég komoly útmutatói vannak. Amibe ti pályázni fogtok, ahhoz nagy valószínűséggel nem fog kelleni ez a pénzügyi elemzés, ha meg fog kelleni, akkor nagyon alaposan át kell tanulmányozni az 50-60 oldalas útmutatót.

A **közreműködő szervezeteknél** régebben azt vehettük észre, hogy **bármit megtehettek**. Mi pl. az EQUAL-nél hosszú heteket töltöttünk azzal, hogy azt néztük, hogy milyen kötelezettségei vannak az OFÁ-nak, mint közreműködő szervezetnek, és döbrentünk le, hogy semmi. Na, **most ilyen nincsen**. A mostaniaknak van egy **nagyon szigorú eljárási rendje**. Az NFÜ **teljesítményértékelés** szempontja alapján fizet nekik. Remélem, hogy ez hatékonyabb lesz. Ha beküldünk egy pályázatot, 15 napon belül köteleességük jelezni, hogy van-e hiánypótlás. 30 napon belül köteleességük befogadni, 90 napon belül köteleességük értékelni a pályázatot. Vannak csúszások, de a működésük már nem annyira lila köd, mint régebben, most már lehet törvényeket előpakolgatni nekik, rájuk lehet pírítani. Mi szoktunk is eredményeket elérni ezen a téren. Ilyen szempontból kicsit felkészültebbek és gyorsabbak. A fizetési folyamatokat még nem látom, de itt is teljesítményértékelés lesz, nekik is az lesz az érdekük, hogy minél előbb elindítsák a kifizetéseket.

Hol lehet szociális területű projektet, támogatási konstrukciót levadászni? Többnyire 3 helyen: a **TÁMOP-ban** (ESZA Kht közreműködésével), **TIOP-ban**, ahol beruházási projektek vannak (ERFA projektek), és a különböző **Regionális OP-okban** hirdetnek meg beruházási projektet (ERFA projektek). Most pl. szerintem az összes országos, magyarországi OP-ban (ROP –Regionális Operatív Program) benne van két szociális pályázat. Az egyik a szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások infrastrukturális fejlesztéséről, a másik a szociális alapszolgáltatások és gyermekjóléti alapellátások komplex fejlesztéséről, valamint bölcsődék önálló fejlesztéséről szól.

A TÁMOP-ról és a TIOP-ról mondanék még egy-két szót, hogy érzékeljétek, mit jelent egy ilyen program. A **TIOP-nak 3 prioritása** van: 1. Az oktatási infrastruktúra fejlesztése, 2. Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése, 3. A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra.

A **TÁMOP-nak** is van **5 prioritása** (1. A foglalkoztathatóság fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépés ösztönzése, segítése, 2. Az alkalmazkodóképesség javítása, 3. Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek, 4. A kutatás-fejlesztéshez és az innovációhoz szükséges humán erőforrások fejlesztése, 5. Társadalmi befogadás és részvétel erősítése). Ami titeket érint, az az 5. (érinthet még az 1-es, 2-es is). Ez alatt is legalább 10-15 pályázat meg fog jelenni 2013-ig. A keretösszege az 5-ös prioritásnak 481,1 millió euró. Az 5-ös prioritás célja a közösségfejlesztés, társadalmi kohézió erősítése.

A **TÁMOP 5.3.3.:** a titeket konkrétan érintő program. Az **akcióterv 2007. június óta** kint van a neten, a táblázat ez alapján készült.

Alapadatok:

Pályázók köre	Támogatás összege	Támogatás intenzitása	Támogatás kerete	Támogatott projektek száma
<ul style="list-style-type: none"> • Önkormányzatok • Önk.fennt. intézmények • Kistérségi társulás által működtetett intézmények • Non-profit és egyházi szervezetek • illetve fentiek konzorciumai 	13 – 50 millió Ft	100%	1740 millió Ft	70 db

Szépen ki lehet belőle szedni azokat az információkat is, hogy hányféle ehhez hasonló pályázat fog még megjelenni. Az akcióterv tervezése **2013-ig szól**. Az alapadatoknál látszik, hogy a mostani terv mekkora összegre van meghirdetve, valószínűleg 2013-ig ezt **többször meg fogják hirdetni**. Látni fogjátok az akciótervben, hogy milyen időszakoként várható a megjelenése és hogyan tervezik. A tervek szerint tehát remélhetőleg 2008. második felében ezt a keretet megnyitják. Hogyha lezárul ez a keret, akkor nagy valószínűséggel a rákövetkező évben megint meg fogják nyitni.

Lehet látni, hogy **kik pályázhatnak** (pl.: önkormányzatok és intézményei, nonprofit szervezetek, illetve fentiek konzorciumai). Tehát gyakorlatilag már el lehet kezdeni ilyen konzorciumi szervezést. Lehet látni, hogy **mennyit lehet kérni**. Lehet látni a **támogatás intenzitását** (100%). Lehet látni a keretet, és a támogatott projekteknek az indikatív számát. Hozzáteszem, ezek azért csak előrejelzések.

Elképzelhető, sőt, nagyon sokszor így van, hogy már a meghirdetéskor nem ezzel a kerettel nyitják meg, hanem mondjuk egy nagyobbal. Vagy kevesebbel. Ez attól függ, hogy milyen területnek mekkora a lobbyereje. Ahol nagyobb a lobby, oda lehet, hogy át fognak lobbyzni bizonyos keretösszegeket.

A keretet tehát nem lehet még készpénznek venni, mert csak egy **előrejelző útmutató**. Azt már igen, hogy mondjuk kik fognak pályázni. Az akcióterv alapján ez a pályázat 80-90%-osan így fog megjelenni. Így lehet előkészülni rá. A kiemelt projektek végrehajtói, közreműködői tudnak ilyen lobbyt működtetni.

Mit lehet még kiszedni az akciótervből? Ott van a konstrukció célja. Ez az ún. alapcélja a pályázatnak. Azért fontos ez, mert hogyha nem felel meg a célnak a projekt, akkor nincs értelme csúzni-csavarni. Akkor szerintem hagyni kell.

A konstrukció célja: a hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációját olyan programokkal segítse elő, amelyek személyre szabott segítséget, támogatást biztosítanak számukra. Nem a hajléktalanok ellátását szolgáló intézményrendszer bővítésében gondolkodunk, hanem a rendszer átalakításán. A hajléktalanságból kivezető utak kiépítésére törekszünk, a lakhatási és szociális problémák és a foglalkoztatás személyre szabott megoldásaira építve.

Az akcióterv tartalmazza a **konstrukció indokoltságát** is.: A hajléktalanságból kivezető út nélkülözhetetlen eleme a foglalkoztatás, a létfenntartást biztosító jövedelem. A hajléktalan emberek munkaerőpiaci integrációja hosszabb támogató folyamat eredményeként

valósulhat meg, ezért olyan programokra van szükség, amelyek segítséget nyújtanak az önfenntartás feltételeinek megteremtéséhez, munkajövedelem megszerzéséhez és megoldást kínálnak a munka megszerzését és megtartását lehetővé tévő lakhatásra. A hajléktalanság összetett jellege miatt a hajléktalan emberek társadalmi integrációját segítő programoknak több fő területen – foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitika, lakhatás – kell összehangoltan cselekedniük. A kialakított konstrukció a hajléktalan emberek munkaerő-piaci integrációját célzó hasonló – több éves hazai valamint uniós forrásból, EQUAL-támogatásból működő - programok tapasztalataira épül.

A **támogatható tevékenységek köre** is benne van az akciótervben. 4 területet támogatnak: 1. A foglalkoztathatóság javítása kapcsán: (A projektrésztvevők kiválasztása, motiválása, személyes segítség, tanácsadás, mentorálás, egyéni fejlesztés, képességfejlesztő csoportok, egészségi állapot javítása, képzés (szakképzés és alapkészségek fejlesztése), felkészítés a munkavállalásra, foglalkoztatási lehetőségek felkutatása, munkában maradás segítése, járulékterhek támogatása a munkaadók részére, alternatív foglalkoztatási formák, kockázatviselés támogatása a munkaadók részére.) 2. A foglalkoztatás eléréséhez és megtartásához az önálló lakhatás támogatása kapcsán: (Félutas lakhatási megoldások.) 3. A foglalkoztatás és lakhatás elérését és megtartását segítő szociális munka költségei. 4. Menedzsment költségek.

A **monitoring mutató** azt mutatja, hogy a terv **2008-ban 2000 hajléktalan ember** bevonása. Ez valószínűleg azt jelenti, hogy alighanem lesz egy olyan kötelező monitoring mutató a pályázatban, ami azt mondja meg, hogy minimum mekkora számú hajléktalan embert kell bevonni a programba. Egyébként nem lehet pályázni. Elképzelhető, hogyha itt jelzi, hogy mekkora lesz ez a monitoring mutató, akkor hasonló lesz a kötelező monitoring mutató a pályázatban is.

A **konstrukció megvalósításával kapcsolatos kockázatok:** A programba vont hajléktalan emberek számára nem sikerül tartós munkaerőpiaci státuszt teremteni, a munka világában nem stabilizálódik helyzetük, így társadalmi státuszuk javulása sem lesz tartós.

Kockázat kezelésének módja: A programban folyó komplex segítő munkában kiemelt hangsúlyt kell, hogy kapjon az esetkövetés. A programban résztvevő, a hajléktalanságból kikerülő embereknek hosszabb távon kell biztosítani támogató szolgáltatásokat.

Fehér Boróka: Egy nagyszabású (EQUAL) hajléktalan foglalkoztatási program tanulságai

Alapvetően a **projektmenedzsmentről fogok beszélni**, arról, hogy mire kell odafigyelnie annak, aki a pályázatot lebonyolítja. Előtte vázlatosan bemutatom a projektet.

Az EQUAL egy közösségi kezdeményezés volt, ami azt jelentette, hogy Európa összes országában ugyanakkor hirdették meg, különböző témakörökben lehetett rá pályázni. Nem a hajléktalanság volt kiemelt, külön kategória, hanem a hátrányos emberek esélyegyenlőségének növelése a foglalkoztatáson keresztül. A BMSZKI, a Menhely Alapítvány és az FSZKA (Fővárosi Szociális Közalapítvány) konzorciuma pályázott. Mi voltunk az egyetlen olyan nyertes foglalkoztatási pályázó, aki kimondottan hajléktalan embereket céltott meg. Talán ezért is lehetnek a tanulságok mások számára is felhasználhatók.

A program során **két Álláskereső Iroda** alakult (Práter utcai – Menhely Alapítvány, Dózsa György úti – BMSZKI), ahol segítenek az ügyfeleknek képzést és állást keresni és megtartani. Létrehoztunk a BMSZKI Dózsa György úti központjában egy **Szociális és Információs Központot (SZIK)**. Az irodában megpróbáltuk összefogni a foglalkoztatási, addiktológiai, lakhatási és szociális otthoni támogatást, illetve pszichés és jogi segítséget nyújtani olyan embereknek, akik részben akár az utcán élnek és így nincsenek szociális munkással kapcsolatban, akár olyan intézményben laknak, ahol nincsen esetkezelés, illetve nincsen olyan szociális munkás, akivel szívesen beszélgetnének.

Kialakítottunk egy **komplex szükségletfelmérő tesztrendszer**t, (ami, ahogy minden egyéb információ is a következő honlapról letölthető: www.4inclusion.org, vagy www.bmszki.hu). Kialakítottunk internetes **teleszobákat**, illetve ezeknek is gyártottunk egy **protokollt**, hogy mik azok a dolgok, amiket az ügyfeleknek meg kell tanulniuk, és a szociális munkások hogyan tudják a saját ügyfeleiket számítógép-kezelésre megtanítani.

Indikátorokat kellett bemutatnunk, hogy mi az, amit a projekt teljes időszaka alatt vállalni tudunk, és közben végig ott volt a fejünk felett a veszély, hogy amennyiben nem sikerül, akkor bizonyos projektpénzeket vissza kellene fizetni. De szerencsére mindent sikerült teljesíteni.

Egy másik nagy projekt-alrész volt a **szervezetfejlesztés**, ami részben azt jelentette, hogy a saját szociális munkásainkat képeztük. Az álláskereső irodákat újonnan hoztuk létre, és már meglévő esetkezelő szociális munkásokat állítottunk be, akik külön képzésben vettek részt. Egy már létező álláskereső irodában jártak, és ez alapján hoztak létre olyan saját munkarendet, ami már a hajléktalan ügyfelekre lett specializálva. Ezen kívül voltak pl. módszertani és számítástechnikai képzések szociális munkások számára, illetve próbáltunk olyan napokat szervezni, ahol azok a tapasztalatok és információk, amelyek összegyűltek a projekt alatt, átadhatók lettek. Erre hívtunk részben külsőöket, részben a saját szervezetünk szociális munkásait.

A BMSZKI-ban már előtte, alatta és utána is működik egy **referensi rendszer**, mivel a BMSZKI mamut intézmény és ezzel próbáljuk meg elősegíteni a megfelelő információáramlást. Minden intézményben van egy olyan szakember, aki foglalkoztatási ügyekben képi tovább magát, és egy-egy olyan, aki lakhatási, addiktológiai, szociális otthoni ügyekben jártas. A különböző területre specializálódott munkatársaknak havonta egyszer egy-egy közös műhelyük van. Ezek a gyűlések részben már nyitottak más szervezetek felé is, és alkalmasak arra, hogy új ismereteket gyűjtsenek, problémákat, eseteket vessenek fel, és próbáljanak közösen megoldani. Ezeket, tovább tudjuk vinni a projekt lezárása után is.

A projekt egy előkészítő szakasszal indult még 2005-ben, elméletileg 2007. december 31-ig tartott, de most meghosszabbították június 30-ig, mert maradt néhány elem továbbvitelére anyagi forrás.

Fontos kötelező eleme volt a programnak a **társadalmi célú kommunikációs** blokk. Kimondottan olyan projektelemeket kellett bedolgozni, amik a hajléktalan emberek társadalmi elfogadását segítik elő, vagy a hajléktalanok foglalkoztatását segítik olyan módon, mint pl. a munkáltató érzékenyítése. Ez újdonság szerintem a mi szakmánkban, nem is tudtuk nagyon jól megvalósítani, részben talán azért, mert akik részt vettek benne, mind szociális szakemberek voltak (bár voltak törekvéseink média szakemberek bevonására is).

Az utolsó nagy egység a **nemzetközi együttműködés**. Mivel ez egy közösségi kezdeményezés volt és az EU tagországaiban egy időben zajlottak hasonló programok, ezért lehetőségünk volt arra, hogy más EQUAL-es programokkal felvesyünk a kapcsolatot, és velük egy közös miniprojektet valósítsunk meg. Annyira szerencsések voltunk, hogy sikerült olyanokat találjunk, akik szintén hajléktalan programokat valósítottak meg Párizsban, Londonban, Madridban. Ezen kívül volt egy másik kör, akik lengyel, cseh és holland hajléktalan-ellátó szervezetek voltak hasonló foglalkoztatási programokkal. Ezekkel a szervezetekkel tudtunk rendszeresen találkozni és közös tapasztalatcserét, intézménylátogatásokat megvalósítani. Ezeknek a beszámolóit – akár az egyes résztvevők beszámolóit, akár hivatalos nagybeszámolóit, illetve lefordított tanulmányok – szintén a honlapon elérhetőek.

Arra gondoltam, hogy folytatásként elmesélek néhány **gyakorlati tapasztalatot**, mint projektvezető, hogy mi az, amire szerintem érdemes odafigyelni. Az EQUAL program több mint 300 milliós költségvetéssel dolgozott a több mint 3 év alatt. Ez elég nagy összeg, annyi, mint az Összefogás Közalapítványnak egy évben a költségvetése. A ti TAMOP-otok talán kisebb pályázat lesz, ezért bizonyos dolgok talán kevésbé lesznek fontosak, de én azért összeszedtem néhány dolgot, amire nekem, mint projektvezetőnek oda kellett figyelnem, és mi az, amire szerintem majd nektek is oda kellene figyelnetek.

Alapvetően az EQUAL **nagyon jó lehetőség volt**, mert olyan dolgokat próbálhattunk ki és olyanokat tudtunk létrehozni, amiket esetleg enélkül nem tudtunk volna. Maga az, hogy az álláskereső irodákat el tudtuk indítani, be tudtuk rendezni, a munkatársakat ki tudtuk képezni. A program lejártá után már „csak” a bérüket, illetve a rezsiköltségüket kell előteremteni. **Szakmailag** szerintem mindenképpen **megéri belevágni**, mert nagyon jó dolgok történtek, még akkor is, ha projektmenedzsment szintjén többször abba hagytuk volna, ha lehetett volna. Nagyon fontos, a projektmenedzsment védelmében, hogy jó kollegákkal vegyétek magatokat körül. A mi programunkban volt egy projekt koordinátor, aki legalább heti harminc órát ezzel foglalkozott. Volt egy pénzügyi vezető, akinek szintén legalább 30 órát a programmal kellett foglalkoznia, és mivel volt nemzetközi együttműködés, ezért kellett egy nemzetközi koordinátor, aki a nemzetközi együttműködést szervezi. Nálunk még volt egy szakmai vezető, mert a projektvezető (ez voltam én) „főadminisztrátor” volt, és nem jutott idő a szakmai részeket figyelemmel követni.

Szerintem nagyon fontos az, hogy ezek a **vezető emberek jól össze legyenek hangolva**, illetve hogy olyan segítő munkatársak legyenek mellettetek, akikre – ha ti vagytok a vezetők – tudtok ti hatni. Tehát a hierarchiákat nem árt már az elején tisztázni, mert valószínűleg nem új embereket fogtok felvenni csak erre a munkára, hanem mellettetek, vagy akár fölöttetek lévő emberekkel kell úgy együtt dolgoznotok, hogy ti tudjátok azt, hogy mi van vállalva a programban és mi az, amit teljesíteni kell. Fontos az, hogy ezeket már az elején átgondoljátok, mert ezekből nagy gubancok lehetnek. És az is fontos, hogy mindez le legyen

írva, mert később mindenki másképp emlékszik, hogy kinek mi volt pontosan a részfeladata, tehát jó egy ilyen közösen elfogadott dokumentum, amit mindig elő lehet húzni, hogyha nézeteltérések vannak.

Nem árt, hogyha olyan dolgokra is gondoltok, hogy lesznek pl. esetleg **jogi kérdések**. Nem árt, hogyha tudtok pénzeket félretenni, vagy akár a központi menedzsment tud nektek ilyenekben segíteni. Akár a hajléktalan emberek munkaszerződésének az átvizsgálása, akár az albérleti szerződéseknek a megtekintése, de akár olyan triviális dolgok, hogy bérszámfejtés (hogyha egy hajléktalan embernek valamilyen támogatást adtok, akkor ezt hogyan kell ledokumentálni, hogyan kell ezeket a pénzeket tovább adóztatni).

Nagyon fontos volt az, amit mi is menetközben gyakoroltunk, hogy **mindent le kell dokumentálni**. Tehát akármit csináltok, mindent, amire pénzt költünk, vagy amivel valakinek a munkája igazolható, azt le kell írni. Tehát hogyha van egy olyan beszélgetés, amire hajléktalan embereket hívtok, akkor jelenléti ívet kell csinálni, amivel tudjátok igazolni, hogy volt egy ilyen megbeszélés. Sőt, az sem árt, ha a meghívókat, illetve a meghívottak listáját is dokumentáljátok.

Nálunk az elején még az is volt, hogy a kötelezően foglalkoztatott munkatársaknak munkaidő-nyilvántartást kellett vezetni. Tehát egy munkanaplót, amibe töltogetni kellett, hogy hétfőn reggel 8-10 között ezzel foglalkoztam. Hogy lássák azt, hogy tényleg arra költöd el a projektből érkező pénzedet, amire az érkezik. Nálatok ez valószínűleg nem így lesz, de szerintem érdemes azokat az utógondozó szociális munkásokat, akik az ügyfeleket látogatják szintén ilyen dokumentálásra rászoktatni. Hogy minden egyes látogatásnak legyen valahol nyoma és mindig tudjátok, hogy mikor mennyi időt töltött ezzel, hiszen az elszámolásnak is fontos része lesz ez.

A dokumentálás nemcsak azt jelentette, hogy mindent le kell írni, hanem hogy mindent **fényképezni** kellett. Se a szociális munkásaink, se a hajléktalan ügyfeleink nem örültek ennek kimondottan, de előfordult az, hogy azért nem akarták kifizetni a pogácsa számlánkat, mert nem tudtuk bebizonyítani, hogy az a pogácsa ott volt a gyűlésen. Minden egyes tájékoztató, csoportos alkalomról kellett egy-egy fénykép, és annak is örülnek – mivel a szakmai anyagokat nem feltétlenül olvassák el – hogyha látnak ügyfelet egy-egy fényképen. Vagy látnak olyan lakást, ahova az ügyfél kiköltözött.

Fontos lenne szerintem még az is, hogy folyamatosan dokumentáljátok, nálunk negyedévente volt az előrehaladási jelentésnek a leadása, és negyedévente kezdtünk el összegyűjteni mindent. Ez így rossz volt, szerintem az lenne a jó, hogy folyamatosan kerüljenek be az adott dossziéba a dolgaitok.

Van mindenről **útmutató**, amit érdemes átolvasni, pl. van egy 30 oldalas nyomtatvány arról, hogy hogyan kell kinéznie az EQUAL-ben egy kiadványnak. Le van írva, milyen, mekkora keretnek kell lennie, milyen színeket, logókat kell használni, mekkora lehet a betűméret. Ha nem felelünk meg a követelményeket, akkor az adott munkát nem fogják elfogadni és kifizetni.

Nagyon fontos még a **tájékoztatási kötelezettség**, ami azt jelentette, hogy minden alkalom, rendezvény elején, pl. egy képzés első alkalmával el kellett mondani, hogy ez egy EQUAL támogatásból megvalósuló program, ami azt jelenti, hogy az EU fizeti a 75 %-át, a magyar kormány a 25%-át. Ezt mi nem vettük komolyan egészen addig, amíg el nem kezdtünk olyan visszajelzéseket kapni, hogy voltak kint projekteknél ellenőrző emberek, akik beültek a nézőközönség soraiba, és figyeltek, hogy elhangzik-e a kérdéses mondat, illetve, voltak olyanok, akik kimentek ellenőrizni egy képzésre és a képzésről a szünetre kijövőket megkérdezték, hogy tudják-e, hogy ez milyen alkalom volt és ki finanszírozta. Innentől

nagyon figyeltünk arra, hogy a hajléktalan embereknek is érthetően mondjuk, hogyha valakit megkérdeznek, akkor ne ezen bukjunk el.

Az **elszámolás** nálunk úgy volt, hogy negyedévente kellett elkészíteni egy úgynevezett PEJ-t (Pénzügyi Előrehaladási Jelentés), aminek két része volt, egyik a szakmai, másik a pénzügyi része. Ami nagyon fontos, a team-munka, tehát hogy együttműködjön a pénzügyi és a szakmai rész, és hogy össze kell fésülni a kettőt. A számláknak és a szakmai dokumentumoknak keresztül-kasul hivatkozniuk kell egymásra (pl. Kovács József lakhatási számlája kapcsán megnézhetik, hogy a szakmai anyagban mi szerepel róla.) Nálunk egy negyedéves jelentés összerakására 15 nap volt, elég nehéz volt ennyi idő alatt elvégezni a feladatot. Szerintem lehetséges lenne ez, hogyha lennének ráérő munkatársak, tehát ha mindenkinek beleférne ez a 30 órájába. Fontos az is, hogy minden pontosan és ellenőrizhetően legyen ott (pl. a számlák és a rendezvények időpontja egyezzen), és hogy ezek össze is érjenek valahol, mert ellenőrizhetik, hogy az adott napon pontosan mit ettünk, és hol van annak a számlája.

Az **ellenőrzésen** nagyon felkészültnek kell lenni, olyan munkatársaknak kell ott lenni, akik tudják azt, hogy melyik ügyfélnek a dokumentumai hol vannak, és meg tudják mutatni, melyik ügyféllel mikor mi történt. Nálunk úgy zajlottak az ellenőrzések, hogy szűrőpróbaszerűen kihúztak neveket, rendezvényeket, és meg kellett mutatni ezzel kapcsolatban mindent.

Nálunk, amikor kezdtünk, az OFA volt a közreműködő szerv, ők nem voltak elszámoltathatók felénk, és igazából akkor sem, amikor már lettek kimondva határidők, amiket nekik is teljesíteniük kell, nemcsak nekünk. Ez mindig borotvaélen táncolás volt, hogy mennyire lehetünk mi számonkérők feléjük, hiszen ők csinálják az ellenőrzéseket. Szerintem az a fontos, hogy jó kapcsolatokat alakítsatok ki az ESZA állandó kapcsolattartójával, és az itteni kapcsolattartókkal, de velük nem lesz nehéz.

Szerintem az nektek nagyon szerencsés és jó, hogy van az itteni **központi program** (TÁMOP 5.3.2), akiktől szakmai segítséget is tudtok kapni, illetve egymástól szintén. Én gyanítom, hogy amiket mi leadtunk anyagokat, ott a pénzügyi részt számláról számlára átnézték, hogy minden jól van-e kitöltve, a szakmai részt azonban nem gondolom, hogy bárki is megnézte volna. De emiatt szakmailag nem is tudtunk segítséget kérni. Tehát senki nem mondta azt nekünk a 3 év alatt, hogy jól csináljuk-e azt, amit csinálunk. Szerintem ez nektek jó lesz, hogy tudtok egymásnak segíteni.

És egy utolsó észrevétel: nálunk kötelezettség volt a nyilvánosság biztosítása. Ami részben azt jelentette, hogyha megkeres minket a sajtó, akkor elmondjuk, ismertetjük a programot, de másfelől azt is jelentette, hogy aktívan kellett keresni a sajtót, illetve olyan felületeket, ahol megjelentethetjük a programunkat, és az ezzel kapcsolatos sikereket. Alapvetően szerintem ez nagyon jó lehetőség is volt, illetve lesz nektek is, hiszen ez egy olyan lehetőség, amivel a hajléktalanok társadalmi megítélését nagyban változtathatjuk. Voltak olyan rendezvényeink, ahova a média képviselőit hívtuk meg, és beszélgettünk erről, hogy ők mit látnak problémának, mit tudunk mi tenni, szociális munkások. Alapvetően az volt a tanulság, hogy ők azt szeretnék, hogyha lennének írott anyagaink, amiket tudunk feléjük küldeni, szeretik nagyon az esettanulmányokat, a leírható sztorikat, amit az olvasó is szívesen lát. Ha ilyen anyagokkal tudjátok bombázni a sajtósokat, akkor elképzelhető, hogy nagyobb lesz az érdeklődés. És ez később hozzájárulhat ahhoz, hogy a kormányzat is több pénzt adjon az ilyen programokra.

Elhangzott kérdések és válaszok:

Érintettek körére vonatkozólag:

Kérdés: Mi szokott lenni, ha kevés a pályázó? Akkor nem lazítanak a feltételeken?

Válasz: Nem. Ha kevesebben pályáznak, akkor a minimum pontszám lesz a mérvadó. Ha még annyian sem, akkor elrakják a pénzt a második körbe, vagy pedig átcsoportosítják más konstrukcióra (átteszik az országos régióba, vagy pedig el lesz véve a hajléktalanokra jutó pénzből). Ez pl. gazdasági pályázatoknál bevett szokás, de szerintem a TÁMOP-nál nem hiszem, hogy ilyen probléma lesz.

Kérdés: Hasonló pályázatokban (nekünk van egy TÁMOP 1-ünk) résztvevők majd nem pályázhatnak?

Válasz: Nem, ez nem zárja ki egymást. A TÁMOP 5.3.3-ra nem adhattok be két pályázatot, de más konstrukcióra pályázhattok.

Kérdés: Egy szervezet több konzorciumban benne lehet?

Válasz: Igen, de csak egy helyen lehet főpályázó. Az a szabály, hogy egy konstrukcióban egy pályázó egyszer vehet részt főpályázóként. De partnerként részt vehet más konstrukcióban.

Tartalmi kérdések:

Kérdés: Az EQUAL programban volt-e támogató monitoring a folyamat során vagy csak ellenőrzések voltak? Mi a HEFOP első monitorozása az után éltük meg, amikor már zajlott a képzés, tehát érdemben nem tudott a monitor segíteni, hogy hogyan bonyolítsuk le a projektet. Illetve ha majd megjelenik ez a 3.3-as projekt, akkor lesz-e monitorozás? És ha igen, akkor szakemberekből, esetleg a 3.2-ben részt vett szakemberekből állnak-e?

Válasz: Nálunk támogató monitorozás nem volt, helyszíni ellenőrzés volt. Egyvalaki kijött egyszer a projekt folyamata alatt, és szűrőpróbaszerűen kiírt a költségvetési sorok alapján dolgokat magának, hogy mi az, ami őt érdekli, és ahhoz kellett mindent megmutatni. Ebben szakmai támogatás abszolút nem volt. Pl. nálunk voltak külföldi utak, ő kiszűrt egy résztvevőt, és azzal kapcsolatban mindent meg kellett mutatni, hogy ő mit csinált, amíg ott volt. Ami pozitívum volt, hogy ugyan mindent felírt, ami hiba volt, de lehetett javítani. Következő héten az irodájában be kellett mutatnunk azokat a papírokat, amit ott helyben nem tudtunk megtalálni. Aztán jött egy következő ellenőr, aki ezt az ellenőrt ellenőrizte.

Válasz: A monitorozás az Esza Kht-nál, a közreműködő szervezetnél lesz. A szakmai ellenőrzéshez sem kapacitásuk, sem szakmai felkészültségük nincsen a közreműködő szervezeteknek. Többnyire fiatal munkatársaik vannak, és a bürokrácia mentén ellenőrzik a projekteket. A mostani helyszíni ellenőrzés szabályai: küldenek egy levelet, amiben megírják, hogy várhatóan mikor lesz, és benne vannak a kérdések is. Nekünk legutóbb 4 oldalasat küldtek, amire egy hétig készültünk. Az ellenőrzés napján kellett mindent megmutatni, amiről egy jegyzőkönyv készült, amit mindenki aláír. Ha kell, hiánypótoltni fog.

A szakmai segítség lehetünk mi magunk, például ezek a műhelyek.

Hozzászóló: A helyszíni ellenőrzéssel kapcsolatban: ha véletlenül valamit nem úgy csináltak, ahogy kell, tehát felmerül ennek a gyanúja, akkor leáll az élet és semmi nem

történik. Tapasztalatból mondom, akkor akár fél évig lebegtetve van a történet. Akkor elmegy az ellenőrzési osztályhoz, elkezdenek ott molyolni...

Válasz: Célszerű tényleg mindent akkor dokumentálni, amikor történik.

Hozzászólás: Tehát növekszik az adminisztráció...

Válasz: Azért ezek mégis nagyon szorosan követett közpénzek, úgyhogy ez érthető. Szerintem mindenhol kell rá legalább egy 30 órás ember, de lehet, hogy kettő.

A mostani rendszer arról szól, hogy valamivel könnyebb a pályázás, de a szerződés megkötésekor kőkeményen elkérik. A bürokrácia szempontjából teljesen mindegy, mekkora összeget kérsz le a pályázatból, mert minden ugyanaz, ugyanannyi munkát kell elvégezni egy 10 milliós projektnél is, mint egy 300 milliósnál. Csak a forrás előteremtése szabja meg a határt.

Hozzászólás: Egyszerűen azt kell mindenkinek tudomásul venni, hogy nem az évekkel ezelőtti pályázati rendszerekről van szó, hanem nagyon komoly, bürokratikus rendszerben kell elszámolni.

Hozzászólás: Nekem tetszett a régi rendszer, és én abban is nagyon komoly pályázatokat írtam. És azt gondolom, hogy jó volt. Én ismerem a német rendszert, és elég lazán pályáznak. Pl. egy német szociális intézmény a saját minisztériumához nagyon lazán pályáz, tehát ez nem igaz, hogy az egész uniós területén így van. Ez magyar sajátosság.

Hozzászólás: De pl. azt mondják az angolok, hogy eleinte ez náluk is ilyen nehéz, bonyodalmas volt, aztán idővel egyszerűsödött.

Hozzászólás: Az tény, hogy a magyar IH (Irányító Hatóság) sokkal szigorúbb, mint amennyire kéne.

Finanszírozásra, pénzügyi nehézségekre vonatkozóak:

Kérdés: A pénzügyi nehézségek kapcsán mondanám: ha több szervezet konzorciumba léphet, akkor esetleg ezt jobban meg tudják együtt oldani, nem? Esetleg ez nagyobb garancia, mintha valaki egyedül próbálkozik...

Válasz: Mindenképpen fontos, hogy a szervezet a saját anyagi helyzetét megfelelően értékelje. Isten ments, hogy beleugorjon anélkül egy pályázatba, hogy ezt nem látná át. Azt tudomásul kell venni, hogy a mostani rendszer úgy működik, hogyha neked van egy pozitív elbírálásod, akkor már arra elég jól, elég alacsony kamattal adnak kölcsönt a bankok. Szerintem már a pályázat tervezésekor be kell rakni, én úgy nevezem, hogy puffert költségeket, éppen azért, hogy az ilyen problémákat tudjátok fedezni belőle.

Azt is gondolom, hogy nem szabad nagyon sok szervezetnek egyszerre összefogni (szakmai konzorcium). Hihetetlen dolog azt összeszervezni. Háromnál több szervezet ne legyen, de szerintem a kettő az ideális. A főpályázó a felelős mindenért. Ezért is nagyon fontos, hogy ki az a főpályázó. Mert rajta fogják „elverni a balhét”, ha pl. a partnerszervezet pénzügyese nem küldi el a számlákat időben. Egy ember miatt lehet, hogy 10 millió három hónappal később kerül a számláakra. Minél többen vagytok, annál nehezebb összeszervezni ezeket a dolgokat.

A pénzügyi konzorciumot pedig semmiképpen nem javasolnám, egyrészt egyik szervezet sem áll úgy anyagilag, másrészt nagyon bonyolult a másik szervezettől begyűjteni a papírokat.

Az is fontos, hogy a pályázatban jól legyenek időzítve az események. Érdeemes úgy betervezni az első két-három hónapot, hogy mondjuk hajléktalan ügyfél még nem fog kiköltözni és nem kap még albérleti támogatást, és még nem vesztek fel külön új munkatársakat, hanem pl. a meglévő szociális munkások előgondoznak, és nem kapják még meg érte az előgondozási pénzt, hanem csak később. Csupa olyan dolgot érdemes ide tervezni, amivel még akkor sincs baj, ha nincs az első három hónapban kifizetve. És akkor már hitel nélkül, ha megjön a 25 % előleg, el lehet kezdeni kifizetni.

A projektek így nagyon nehezen tudtak beindulni, mert azon kellett aggódni, hogy mi lesz, ha nem jön meg a pénz, ha késik, stb. és eltelik úgy fél év, hogy egy fillért nem kap senki. Alaposan fel kell tehát készülni, ennek egyik módja a költségvetés megfelelő tervezése.

Hozzászólás: És ugye van ez a kiemelt projekt, ami mi vagyunk, és ezeken a műhelyeken megpróbálunk mindig kicsit elébe menni az ilyen bajoknak, megpróbáljuk megelőzni ezeket.

Kérdés: Mi egy kicsi szervezet vagyunk, és nekem eddig úgy tűnik, hogy nincs lehetőségünk pályázni. Nem nappali melegedő vagyunk, hanem információs iroda jellegű, viszont vannak klienseink. Mennyire lehet ez működőképes a mi esetünkben? Mondjuk olyan szempontból igen, hogy a klienseinket továbbküldjük más pályázó szervezetekhez...

Válasz: Én mindenképpen keresnék egy szállást nyújtó partnert. Ha nem is konzorciumi partnert, hanem együttműködő partnert, előre együttműködési szerződéssel.

Hozzászólás: Azt azért mondjuk el, hogy mit jelent az, hogy konzorciumi, meg együttműködő partner. A konzorciumi partner az, aki pénzt kap a projektből, van része a költségvetésben. Az együttműködő partner is részt fog venni a projektben, de költségvetési szempontból nem, és neki nem is kell aláírnia a konzorciumi megállapodást. Az elszámolás szempontjából ő nem az a partner lesz, akitől be kell vasalni ugyanazokat a kötelezettségeket.

Hozzászólás: Meg elvileg azt is lehetne, hogy nagy és stabil szervezet a szárnyai alá vehetne kisebb szervezeteket, és akkor ő lenne akár az egyetlen pályázó, és mondjuk ti lennétek az együttműködő partner. Akikkel abban megállapodik, hogy nektek biztosít pl. 10 helyet az összesből, és azért a 10-ért ő fogja csinálni a pénzügyi adminisztrációt, meg mindent, de a ti szociális munkásaitok csinálják az utógondozást, ti választjátok ki az ügyfelet és ti is vizitek végig. Csak nem tudom, vannak-e itt ilyen nagyok, akik ezt szívesen vállalják. De ha pl. van egy nagy szervezet és ő nem tudja teljesíteni a bevállalt 100 főt, akkor ő fog keresni együttműködőt, mert különben ő bukik nagyot.

Hozzászóló: Finanszírozás kapcsán mondanám, ha jól tudom, van a végén egy 10 %-os visszatartás.

Válasz: Igen, ez így van. Ezt csak akkor kapod meg, ha lezárod az egészet. Ebben a 3 éves továbbfolytatás nincs benne. A projekt fizikai befejezésekor van ez. A további 3 évben ugyanúgy jöhet helyszíni ellenőrzés, jelentési kötelezettség van, tehát ha bármi módosul, székhely, stb. ugyanúgy be kell jelenteni. A lobbyn azt el lehetne érni, hogy kevesebb legyen, pl. az EQUAL-nál a civil szervezeteknek csak 5 % volt.

Hozzászólás: Lehet, hogy érdemes lenne előfinanszírozási alapokat teremteni. Pl. az önkormányzatoknak a Belügyminisztériumnál lehetett pályázni előkészítői támogatásokra. Volt több ilyen konstrukció, az EQUAL-nél is volt. Mert a civil szervezeteknél én nem nagyon látok esélyt komoly, nagyobb költségvetésű pályázatokra.

Kérdés: És azt ki dönti el, hogy előfinanszírozni lehet-e? Hogy lesz-e erre pénz?

Válasz: Ezek költségvetési kérdések.

Kérdés: Ha én szerződés nélkül nyomok ki egy csomó pénzt, akkor engem hogy fog akkreditálni, mint kiemelten közhasznú alapítványt a könyvvizsgáló?

Válasz: Azt tudom mondani, hogyha csapatban tudunk együttműködni a műhelyeken, akkor lehet, hogy fogunk tudni majd lobbizni is az érdekeinkben.

Hozzászólás: A mostani pályázati konstrukciók már régen nem arról szólnak, hogy valaki úgy ugorjon bele, hogy nincsen pénzügyileg felkészülve. A TÁMOP-nak hiába van odaírva, hogy 100%-os a támogatása, és hiába lehet 25 %-ot lehet előlegként megkapni. Csak úgy érdemes belevágni bármilyen projektbe is, hogy valamilyen szinten legalább fél-egy évet meg tudjunk előre finanszírozni. Ha nem tud megelőlegezni, akkor akár komoly pénzügyi problémái lehetnek az intézménynek.

A 25 %-os előleg az, amit a támogatási szerződés megkötése után 60 vagy 90 napon belül fognak küldeni. Csak a támogatási szerződést nem fogják megkötni a program elindulása előtt 3 hónappal, hogy mire odaérsz, már ott legyen a pénz. Jó, ha akkor megkötik, amikor elindul a program, de ebben is lehet csúszás. A támogatási szerződés nem egyszerű szerződés, hanem egy nagyon bonyolult folyamat. Szerintem hasonló egy pályázat összerakásához. Rengeteg anyagot kell átolvasni, benyújtani. Sokszor egy sokkalta vastagabb dokumentáció, mint maga a pályázat. És közben megkezdheted a programodat, mert nyertél, de addig, amíg a szerződést nem írod alá, egy fillért nem kapsz...

Kérdés: Ha sikerül a támogatási szerződés, akkor megkaphatom az előleget, és akkor elszámolhatom az addigi költségeimet?

Válasz: Persze. Azt is megcsinálhatod, hogy ahogy megkötöd a támogatási szerződést, rögtön egy elszámolást beadsz. Nekünk van egy ügyfelünk, aki beadta augusztusban a pályázatot és októberben elkezdte saját felelősségre. Január-februárban bíralták el a pályázatot, ami már október óta megy. Most készítjük elő a támogatási szerződést, és már párhuzamosan készítjük elő az elszámolást. Ezzel nemcsak az előleget fogja megkapni, hanem a már addig elszámolt részt is. De csak azt tudja elszámolni, amit elköltött.

Kérdés: Milyen gyakran lehet elszámolni?

Válasz: Negyedévente vagy félévente lehet elszámolni. De ez is bürokratikus folyamat, tehát ennél gyakrabban nem is biztos, hogy teljesíteni lehetne, mert elég sok mindent össze kell hozzá szedni. Főleg gondolj bele, ha 3 szervezettől kell beszerezni az elszámolásokat, a teljesítési igazolásokat, a számlákat, stb.

Kérdés: A támogatási szerződés elkészülésének ideje tulajdonképp az egyénektől függ?

Válasz: A pályázótól függ. Olyan is lehet, hogy egy hónap, olyan is, hogy fél év, de akár 2 év is lehet. Gondolj arra, hogy amikor elfogadják a pályázatot, akkor átnézik, és azt mondják, hogy a költségvetésed valamelyik része nem elfogadható. Olyankor át kell tervezned az egész költségvetésedet. Vagy ha pl. át akarod ütemezni a programod idejét. Ha ezt tudod a támogatási szerződés megkötése előtt, akkor ezt ajánlatos akkor megtenni. Mert egy támogatási szerződés-módosítás később akár egy évre is le tudja lassítani a projektet. Érdemes elkerülni, hogy erre szükség legyen.

Hozzászólás: Azt ne felejtsetek el, hogy ezek a pályázatoknak a végrehajtása olyan meredeken nem fog eltérni egymástól. Amivel könnyíteni lehet a pályázati projektek végrehajtóinak az életét, az az, hogy azt a fajta dokumentációs rendszert, ami már megvan, mintaképpen megkapják. Tehát ha munkaidő-nyilvántartást kell vezetni, akkor annak van egy praktikus formája, és ha teljesítési igazolást kell kiadni, annak is. Ezeket nem kell újra és újra kitalálni, hanem használni lehet a már mások által megtervezett meglévőket.

Vélemény-nyilvánítási lehetőségek a pályázat alakulása során:

Hozzászólás: Én azért úgy gondolom, hogyha ez a műhely be tud indulni és rendszeresen fogunk tudni találkozni nemcsak az írás, hanem a megvalósítás szakaszában is, akkor az nagy segítség lesz nekünk. Az EQUAL programban nagy segítség lett volna, ha a pályázók között lett volna együttműködés már az elején is, és nem egyesével, külön-külön kellett volna vívni a köreinket az OFÁ-val, ha épp hülyeséget kértek tőlünk.

Hozzászólás: Nemcsak a megvalósítás során, hanem a társadalmi egyeztetés során is nagyon jó lenne, ha abban a két hétben lenne itt egy műhely, ahol meg lehetne vitatni. Mert igenis hallgatnak a véleményekre és változtatnak. Volt, hogy alapcélon változtattak. Már az elején nagyon ott kell lenni.

Hozzászólás: Említették, hogy nagyon sok projektben a hátrányos helyzetű térségekben megvalósult programok pluszpontot kapnak. A hajléktalanság azonban jellegzetesen nagyvárosi jelenség. Ezt lehetne érzékeltetni az ESZA Kht felé, hogy itt esetleg nem a keleti kistérségek élvezzenek előnyt. Tehát az Esza Kht. berögzült gyakorlatait ki kéne küszöbölni.

Válasz: Ez pályázatfüggő. Én csak példaként mondtam. A társadalmi egyeztetésnél ki lesz rakva az útmutató, ott lesz a feltételrendszer, a pontozás. Meg kell majd nézni, és kifogásolni kell.

Kérdés: Van-e arra lehetőségünk, hogy a PEMCS-ben (Pályázat Előkészítő Munkacsoport) részt vegyünk?

Válasz: Van. Csak titoktartási kötelezettsége lesz annak, aki ebben részt vesz. Persze azért elméleti szakmai vitát lefolytathatunk. Azért is indul már most ilyen korán ez a műhely, mert a PEMCS indítása bármelyik héten megkezdődhet. Nagyon fontos, hogy tudjuk a tapasztalatokat, kérdéseket, hozzászólásokat közvetíteni feléjük, és úgy tűnik, hogy el is várják ezt tőlünk.

Hozzászólás: Szerintem azt próbáljátok az ESZA Kht-től kilobbizni, (úgy tudom, talán kötelezettségük is van rá), hogy ne csak a netre rakják ki társadalmi egyeztetésre, hanem hirdessenek meg fórumot. Oda el tudtok menni és lehet észrevételeket tenni. Csak erre nagyon kell figyelni, mert kb. két hét áll rendelkezésre, és utólag ők csak nagyon bonyolultan tudnak a meglévő, létrejött útmutatón, adatlapon változtatni.